

MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
UPRAVNA AKADEMIJA

UREDITEV INSTITUCIJ EVROPSKE UNIJE IN NJENEGA
PRAVNEGA REDA

Mag. Jurij Mezek

Simboli EU

Evropska unija na kratko

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

V središču EU so države članice – 28 držav članic Unije in njihovi državljani

Države članice so suverene in neodvisne (odpovedale so se delu svoje „suverenosti“ ter tako pridobile moč in prednosti povečanega obsega

To združevanje suverenosti v praksi pomeni, da države članice del svoje pristojnosti pri odločanju prenesejo na skupne institucije, ki so jih ustanovile, tako da se o posebnih zadevah skupnega interesa lahko demokratično odloča na evropski ravni.

EU je tako ureditev, ki je med popolnoma federativno ureditvijo ZDA in bolj odprto ureditvijo medvladnega sodelovanja Združenih narodov.

Članice EU – 28 držav

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Brexit?

28 držav članic / 24 uradnih jezikov

Български	English	latviešu valoda	português
Čeština	español	lietuvių kalba	Română
dansk	français	magyar	slovenčina
Deutsch	Gaeilge	Malti	slovenščina
eesti keel	hrvatski	Nederlands	suomi
Ελληνικά	Italiano	polski	svenska

Pogodbe Evropske unije

Evropska unija temelji na načelu pravne države = vsak ukrep EU sloni na pogodbah

Pogodbe so po demokratičnem postopku prostovoljno potrdile vse države članice EU.

O pogodbah se s pogajanji dogovorijo vse države članice EU, nato pa jih ratificirajo nacionalni parlamenti ali pa so ratificirani z referendumom.

Pogodbe določajo cilje Evropske unije, pravila za delovanje institucij EU, način sprejemanja odločitev ter odnos med EU in državami članicami.

Ob vsakem pristopu novih držav članic se pogodbe spremenijo.

Občasno so spremembe pogodb namenjene tudi prenovi evropskih institucij in dodeljevanju novih pristojnosti Evropski uniji.

Pogodbe Evropske unije

Zadnja pogodba o spremembah, **Lizbonska pogodba**, je bila podpisana v Lizboni 13. decembra 2007, veljati pa je začela 1. decembra 2009.

Prejšnje pogodbe so zdaj vključene v sedanjo prečiščeno različico, ki zajema **Pogodbo o Evropski uniji** in **Pogodbo o delovanju Evropske unije**.

Zgodovina pogodb EU

*Francoski zunanji minister Robert Schuman je leta 1950 predlagal združitev industrij premoga in jekla zahodne Evrope, leto zatem pa so bile njegove zamisli zbrane v **Pariški pogodbi** in nastala je predhodnica EU – **Evropska skupnost za premog in jeklo**.*

EU je od takrat redno posodabljala in dopolnjevala pogodbe, da bi zagotovila učinkovito oblikovanje politik in sprejemanje odločitev.

Rimski pogodbi

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

*Rimski pogodbi o ustanovitvi **Evropske gospodarske skupnosti (EGS)** in **Evropske skupnosti za atomsko energijo (Euratom)** sta bili podpisani v Rimu 25. marca 1957, veljati pa sta začeli leta 1958.*

Enotni evropski akt

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

***Enotni evropski akt (EEA)** je bil podpisan februarja 1986, veljati pa je začel leta 1987. Spremenil je Pogodbo EGS in utrl pot za dokončno ureditev enotnega trga.*

Enotni trg: svobodna izbira

Štiri svoboščine:

- Prost pretok blaga
- Prost pretok storitev
- Prosto gibanje ljudi
- Prost pretok kapitala

Prosto gibanje

„Schengen“

- Na mejah med večino držav EU ni policijskega in carinskega nadzora
- Okrepljen nadzor na zunanjih mejah EU
- Več sodelovanja med policijami iz različnih držav EU
- Ko potujete med državami EU, lahko kupite in prinesete domov katero koli blago za osebno uporabo

Pogodba o Evropski uniji

Pogodba o Evropski uniji (EU) – Maastrichtska pogodba – je bila podpisana v Maastrichtu 7. februarja 1992, veljati pa je začela leta 1993.

Vzpostavila je Evropsko unijo, dodelila več pravic pri odločanju Evropskemu parlamentu in dodala nova politična področja sodelovanja.

Amsterdamska pogodba

Amsterdamska pogodba je bila podpisana 2. oktobra 1997, veljati pa je začela leta 1999

Z njo so bile spremenjene prejšnje pogodbe.

Pogodba iz Nice

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Pogodba iz Nice je bila podpisana
26. februarja 2001, veljati pa je začela
leta 2003.

*Poenostavila je institucionalni sistem
EU, da bi lahko učinkovito deloval tudi po
pridružitvenem valu novih držav članic
leta 2004.*

Lizbonska pogodba

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Lizbonska pogodba je bila podpisana
13. decembra 2007, veljati pa je začela
leta 2009.

*Poenostavila je način dela in pravila
glasovanja, vzpostavila funkcijo predsednika
Evropskega sveta in uvedla nove strukture za
močnejšo vlogo EU na svetovnem prizorišču.*

Kdo sprejema odločitve?

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Odločanje na ravni EU vključuje različne evropske institucije:

Evropski parlament, ki zastopa državljane EU; njegovi člani so izvoljeni na neposrednih in splošnih volitvah;

Evropski svet, ki ga sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic EU;

Svet Evropske unije, ki predstavlja vlade držav članic EU;

Evropsko komisijo, ki zastopa interese celotne EU.

Kdo sprejema odločitve?

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Evropski svet določa splošne politične usmeritve in prednostne naloge EU, ne opravlja pa zakonodajne funkcije.

Na splošno novo zakonodajo predlaga Evropska komisija, Evropski parlament in Svet jo sprejmeta, države članice in Komisija pa jo nato izvajajo.

Vrste zakonodajnih aktov

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Uredba je pravni akt, ki se v vseh državah članicah uporablja neposredno in jih neposredno zavezuje.

Državam članicam je ni treba prenesti v nacionalno zakonodajo, vendar pa je včasih potrebna sprememba tistih nacionalnih zakonov, ki niso usklajeni z uredbo

Vrste pravnih aktov

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Direktiva je pravni akt, ki vse države članice ali skupino držav članic zavezuje k doseganju določenega cilja.

Običajno je treba direktive prenesti v nacionalno zakonodajo, da začnejo veljati.

Direktiva predvsem določa cilj, ki ga je treba doseči, države članice pa se same odločijo, kako bodo to storile

Vrste pravnih aktov

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Sklep je lahko naslovljen na države članice, skupine ljudi ali celo posameznike. Je v celoti zavezujoč. Sklepi se na primer uporabljajo za predlagane združitve podjetij

Priporočila in **mnenja** nimajo zavezujočega učinka

Kako se sprejema zakonodaja?

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Velika večina zakonodaje EU se sprejme z „**rednim zakonodajnim postopkom**“. V tem postopku si Parlament in Svet delita zakonodajno oblast.

Postopek začne Komisija. Komisija pred pripravo predloga za ukrepanje pogosto pozove vlade, podjetja, organizacije civilne družbe in posameznike, da izrazijo svoje mnenje o zadevnem vprašanju.

Zbrana mnenja Komisija vključi v svoj predlog, ki ga predstavi Svetu in Parlamentu. Pobudo za pripravo predloga lahko dajo Svet, Evropski svet, Parlament ali evropski državljani, lahko pa ga na lastno pobudo pripravi Komisija.

S kom se še posvetujejo?

Poleg trikotnika, ki ga sestavljajo Komisija, Svet in Parlament, so tu še številni svetovalni organi, s katerimi se je treba posvetovati, ko predlagana zakonodaja vključuje njihovo interesno področje.

Tudi če se njihovo mnenje ne upošteva, to prispeva k demokratičnemu nadzoru nad zakonodajo EU, saj je tako predmet čim širše preučitve.

Posvetovalna organa

Evropski ekonomsko-socialni odbor, ki zastopa skupine civilne družbe, kot so delodajalci, sindikati in družbene interesne skupine;

Odbor regij, ki zagotavlja, da se sliši glas lokalnih in regionalnih oblasti.

Evropske institucije

Evropski parlament
Evropski svet (vrh)
Svet Evropske unije/Svet ministrov
Evropska komisija
Sodišče Evropske unije
Evropska centralna banka
Evropsko računsko sodišče
Ekonomsko socialni odbor
Odbor regij
Agencije

Evropski parlament

Vloga: zakonodajna veja EU, izvoljena na neposrednih in splošnih volitvah

766 članov EP

Državljeni EU neposredno izvolijo, na pet let, evroposlanke, da zastopajo njihove interese.

Sedež: Strasbourg, Bruselj in Luxembourg

Evropski parlament

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Kaj dela EP?

1. skupaj s Svetom je pristojen za sprejemanje zakonodaje. Dejstvo, da je neposredno izvoljen organ, prispeva k demokratični legitimnosti evropske zakonodaje;
2. izvaja demokratični nadzor nad vsemi institucijami EU, zlasti Komisijo. Pristojen je za odobritev ali zavrnitev imenovanja predsednika Komisije in komisarjev ter lahko izreče nezaupnico Komisiji kot celoti;
3. skupaj s Svetom je pristojen za proračun in lahko zato vpliva na porabo sredstev EU. Na koncu proračunskega postopka sprejme ali zavrne proračun v celoti.

Evropski svet

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Vloga: določa politično usmeritev in prednostne naloge

Člani: voditelji držav ali vlad iz vsake države članice, predsednik Evropskega sveta in predsednik Evropske komisije

Sedež: Bruselj

Evropski svet

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

V okviru Evropskega sveta se sestajajo politični voditelji EU, tj. predsedniki vlad ali predsedniki držav ter predsednika Evropskega sveta in Komisije.

Sestanejo se najmanj štirikrat letno, da za EU kot celoto določijo splošne politične usmeritve in prednostne naloge.

Pri delu Evropskega sveta sodeluje tudi visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko

Svet ni eden, Svetov je več...

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

Evropski svet je svet voditeljev držav ali vlad (tj. predsednikov in/ali ministrskih predsednikov) vseh držav EU, skupaj s predsednikoma Evropskega sveta in Evropske komisije. To je najvišji organ, ki oblikuje politiko Evropske unije, zato se njegova zasedanja imenujejo tudi „vrh“.

Svet Evropske unije (Svet) je poznan tudi kot Svet ministrov, sestavljajo ga vladni ministri iz vseh držav EU. Na svojih rednih zasedanjih ta svet sprejema podrobne odločitve in evropsko zakonodajo.

Svet Evrope ni institucija EU. Je medvladna organizacija, ki se zavzema za varstvo človekovih pravic, demokracije in načela pravne države. Ustanovljen je bil leta 1949, eden od njegovih najzgodnejših dosežkov pa je bila Evropska konvencija o človekovih pravicah. Da bi državljanom omogočil uveljavljanje pravic v skladu s Konvencijo, je Svet Evrope ustanovil Evropsko sodišče za človekove pravice. Svet Evrope zdaj sestavlja 47 držav članic, vključno z vsemi državami članicami EU, njegov sedež pa je v Strasbourgu (Francija).

Svet Evropske unije (Svet)

Glas držav članic

Vloga: odločanje o politikah in sprejemanje zakonodaje

Člani: po en minister iz vsake države članice

Sedež: Bruselj in Luxembourg

Svet Evropske unije (Svet)

Kaj dela Svet?

Svet ima ključno vlogo pri sprejemanju odločitev na ravni EU.

Svoje delo opravlja na zasedanjih Sveta, ki se jih udeležuje po en vladni minister iz vsake države članice EU.

Namen teh srečanj je razprava o zakonodaji, doseganje soglasja o njej, njeno spreminjanje in sprejemanje, med drugim pa tudi usklajevanje politik držav članic ali opredeljevanje zunanje politike EU.

Svet Evropske unije (Svet)

Svet se sestaja v desetih različnih sestavah

*Eni od njih predseduje visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko: **Svet –zunanje zadeve***

Drugim predseduje država članica, ki predseduje Svetu:

Svet - splošne zadeve,

Svet - ekonomske in finančne zadeve,

Svet - pravosodje in notranje zadeve,

Svet - zaposlovanje, socialna politika, zdravje in varstvo potrošnikov,

Svet - konkurenčnost (notranji trg, industrija, raziskave in vesolje),

Svet - promet, telekomunikacije in energija,

Svet - kmetijstvo in ribištvo,

Svet - okolje,

Svet - izobraževanje, mladina, kultura in šport.

Svet Evropske unije (Svet)

Svet ima pet ključnih nalog:

1. sprejemanje evropske zakonodaje; na večini področij si zakonodajno funkcijo deli z Evropskim parlamentom;
2. usklajevanje politik držav članic, na primer na ekonomskem področju;
3. oblikovanje skupne zunanje in varnostne politike EU na podlagi smernic Evropskega sveta;
4. sklepanje mednarodnih sporazumov med EU in eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami;
5. sprejemanje proračuna EU skupaj z Evropskim parlamentom.

Evropska komisija

Uveljavljanje skupnih interesov

Vloga: izvršilna veja EU, ki predlaga zakonodajo, nadzira izvajanje dogovorov in širi prepoznavnost Unije

Člani: kolegij komisarjev, po eden iz vsake države članice

Sedež: Bruselj

Evropska komisija

Komisija je politično neodvisna institucija, ki zastopa in se zavzema za interese EU kot celote.

Je gonilna sila institucionalnega sistema EU: predlaga zakonodajo, politike in programe ukrepanja ter je zadolžena za izvajanje odločitev Evropskega parlamenta in Sveta.

Prav tako zastopa Unijo v svetu, razen na področju skupne zunanje in varnostne politike.

Evropska komisija

Kaj dela Komisija?

Štiri glavne naloge:

1. predlaga zakonodajo Parlamentu in Svetu;
2. upravlja in izvaja politike in proračun EU;
3. izvršuje evropsko zakonodajo (skupaj s Sodiščem Evropske unije);
4. zastopa Unijo v svetu.

Sodišče Evropske unije (Sodišče)

Spoštovanje zakonodaje EU

Vloga: razsoja o pravnih zadevah, ki se mu predložijo

Sodišče: po en sodnik iz vsake države EU; devet generalnih pravobranilcev

Splošno sodišče: po en sodnik iz vsake države EU

Sodišče za uslužbence Evropske unije: sedem sodnikov

Sedež: Luxembourg

Evropska centralna banka

Zagotavljanje stabilnosti cen

Vloga: upravljanje evra in monetarne politike
evroobmočja

Člani: nacionalne centralne banke evroobmočja

Sedež: Frankfurt

Evropsko računsko sodišče

Izboljševanje finančnega poslovanja EU

Vloga: preverjanje, ali sta zbiranje in poraba
sredstev EU pravilna, ter izboljševanje
finančnega poslovanja EU

Člani: po en član iz vsake države članice EU

Sedež: Luxembourg

Evropska investicijska banka

Vlaganje v prihodnost

Vloga: zagotavlja dolgoročno financiranje naložb v projekte, povezane z EU

Delničarji: države članice EU

Svet direktorjev: po eden iz vsake države članice in eden, ki ga imenuje Evropska komisija

Sedež: Luxembourg

Agencije EU

Obstajajo številne specializirane agencije (45) Evropske unije, ki institucijam EU, državam članicam in državljanom zagotavljajo informacije ali nasvete.

Vsaka od teh agencij ima posebno strokovno, znanstveno ali upravljavsko nalogo

Evropska unija

Hvala za pozornost!